

UZASADNIENIE

I. Cel projektowanej ustawy

1. Uwarunkowania międzynarodowe

W latach 2008 – 2010, w toku prac Polsko-Rosyjskiej Grupy do Spraw Trudnych, została wypracowana idea instytucjonalizacji dialogu polsko-rosyjskiego. Rekomendacje współprzewodniczących Grupy, prof. Adama Daniela Rotfelda oraz akademika Anatolia W. Torkunowa z 22 czerwca 2009 r. o potrzebie powołania do życia w obu krajach ośrodków, które w sposób instytucjonalny będą inicjować, wspierać i stymulować dialog między Polską a Rosją w zakresie historii, kultury i dziedzictwa obu narodów, zostały we wrześniu 2009 r. przyjęte przez premierów Polski Donalda Tuska i premiera Rosji Władimira Putina. Podczas kolejnego spotkania premierów obu państw, w dniu 7 kwietnia 2010 r. w Smoleńsku, podjęto wspólną decyzję o utworzeniu takich instytucji i powierzeniu inicjatywy założycielskiej w tej sprawie ministrom kultury Rzeczypospolitej Polskiej i Federacji Rosyjskiej. Ze strony polskiej realizację podjętych zobowiązań wykonuje Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

W związku z decyzją Prezesa Rady Ministrów Donalda Tuska z dnia 7 kwietnia 2010 r. rozpoczęto prace nad powołaniem w Polsce, w drodze ustawy, Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia (dalej „Centrum”). Przyjęcie trybu ustawowego w procesie tworzenia nowej instytucji wynika ze szczególnego charakteru zadań, które ma realizować Centrum, oraz potrzeby nadania idei instytucjonalizacji dialogu polsko-rosyjskiego wysokiej rangi politycznej i prawnej zarówno w Polsce, jak i w Federacji Rosyjskiej. W ten sposób zostaną stworzone niezbędne formalnoprawne gwarancje stabilności oraz ciągłości działania Centrum, jak również zostanie podkreślone szczególne znaczenie, które strona polska nadaje procesowi dialogu i porozumienia w stosunkach polsko-rosyjskich. Zgodnie

z ustaleniami wszystkich zaangażowanych stron, Centrum powinno być gotowe do podjęcia działalności już z dniem 1 stycznia 2011 r.

W toku prac Polsko-Rosyjskiej Grupy do Spraw Trudnych oraz w rezultacie uzgodnień międzyrządowych ustalono, że proces realizacji decyzji premierów Donalda Tuska i Władimira Putina o utworzeniu w Polsce i Rosji centrów dialogu i porozumienia będzie w obu krajach przebiegać w sposób nieparalelny, ze względu na różnice w porządkach prawnych i procedurach administracyjnych. Niemniej jednak obie strony będą dążyć, aby ostatecznie doprowadzić do utworzenia dwóch instytucji w Polsce i Rosji, będących w maksymalnie możliwym zakresie swoimi odpowiednikami. Aby uzyskać taki efekt ustalono, iż polskie i rosyjskie centra dialogu i porozumienia powinny spełniać trzy podstawowe kryteria porównywalności: 1) centra powinny posiadać osobowość prawną, a ich status powinien być w miarę możliwości zbliżony zarówno co do rangi w strukturze szeroko rozumianej administracji publicznej, jak i aktu prawnego ustanawiającego nową instytucję, 2) katalog zadań, które będą realizować oba podmioty, będzie jednakowy, co umożliwi ich ścisłą współpracę w przyszłości, 3) obie instytucje będą dysponować zbliżonymi budżetami. W toku uzgodnień polsko-rosyjskich ustalono, że budżet każdego z centrów będzie wynosił w początkowym okresie równowartość kwoty 1 miliona euro.

W toku dalszych ustaleń polsko-rosyjskich porozumiano się co do katalogu celów i zadań, które będą realizowane przez obie instytucje. Postanowiono, że będą one służyć w szczególności: pogłębianiu wzajemnych stosunków między Rzeczpospolitą Polską a Federacją Rosyjską w dziedzinie historii, kultury i dziedzictwa narodowego, intensyfikacji procesu zbliżania obu narodów, ochronie pamięci o losach Polaków w Rosji i Rosjan w Polsce, ułatwianiu prowadzenia badań archiwalnych w obu państwach, przeciwdziałaniu zafałszowaniom historii i niesprawiedliwym stereotypom oraz wspieraniu dialogu polsko-rosyjskiego także w zakresie rozwoju współczesnych stosunków polsko-rosyjskich i ich perspektyw. Uzgodniono, że obie instytucje będą dążyć do realizacji powyższych celów: prowadząc badania naukowe, upowszechniając w społeczeństwie polskim i rosyjskim wiedzę o stosunkach

polsko-rosyjskich, historii, kulturze i dziedzictwie obu narodów, prowadząc działalność edukacyjną w Polsce i w Federacji Rosyjskiej, inicjując dialog polsko-rosyjski poprzez organizację konferencji, wykładów, seminariów i dyskusji, utrzymując kontakty z ośrodkami szkoleniowymi, naukowymi i politycznymi w Polsce i Rosji, wspierając wymianę młodzieży i studentów, wspierając współpracę środowisk naukowych, akademickich, organizacji pozarządowych, samorządowych i gospodarczych oraz prowadząc działalność wydawniczą, w tym zwłaszcza w zakresie tłumaczeń literatury naukowej obu krajów.

W toku uzgodnień polsko-rosyjskich ustalono, że w celu koordynowania działalności obu centrów utworzone zostaną organy konsultacyjno-doradcze w postaci międzynarodowych rad. Zarówno w Polsce, jak i Rosji rady te będą powoływane przez ministrów kultury, po zasięgnięciu opinii ministrów spraw zagranicznych, a w ich skład wejdą przede wszystkim członkowie obecnej Polsko-Rosyjskiej Grupy do Spraw Trudnych. Skład osobowy międzynarodowych rad obu centrów powinien być zbliżony, a rady będą nie większe niż trzydzieści osób. W toku ustaleń polsko-rosyjskich osiągnięto porozumienie, że w celu zapewnienia obu centrom maksymalnie sprzyjających warunków rozwoju, rozszerzania i intensyfikowania działalności w przyszłości bez konieczności zwiększania nakładów z podstawowego źródła, jakim będą budżety obu państw, sfera finansowa ich działalności powinna zostać zorganizowana w sposób w miarę elastyczny, tak aby możliwe było pozyskiwanie środków na realizację zadań także z innych źródeł niż dotacje budżetowe, w tym przede wszystkim grantów na działalność badawczą oraz innych środków pozabudżetowych. W toku konsultacji polsko-rosyjskich uzgodniono, że wspólną intencją obu stron jest, aby centra nie monopolizowały dialogu polsko-rosyjskiego, ale aby generowały synergię aktywności podejmowanej przez różne instytucje, ośrodki i środowiska, także pozarządowe. Stąd oba Centra powinny mieć możliwość dofinansowywania projektów realizujących cele i zadania obu centrów w zakresie intensyfikowania dialogu i porozumienia polsko-rosyjskiego.

2. Rys historyczny

„Zagadnienie polsko-rosyjskie jest problemem politycznym a nie mistycznym” – pisał w 1967 r. Juliusz Mieroszewski, jeden z najwybitniejszych polskich pisarzy politycznych XX w., bliski współpracownik Jerzego Giedroycia. „By ów problem mógł znaleźć pozytywne rozwiązanie w płaszczyźnie politycznej – trzeba go wpierw wydobyć na światło dzienne z gąszczu emocji, niekontrolowanych reakcji i głuchej a upokarzającej nienawiści. Jako naród o kulturze zachodniej powinniśmy w dialogu polsko-rosyjskim reprezentować nie wschodni fatalizm, zaprawiony bezsilną nienawiścią – lecz chłodne rozeznanie, oparte o beznamiętną analizę naszych narodowych interesów. Pewne prawdy są bezsporne. Wieczysta wzajemna wrogość pomiędzy Polską i Rosją nie leży w polskim interesie. Rzetelne i sprawiedliwe wyrównanie stosunków między przyszłą Polską i przyszłą Rosją wzmocniłoby Rzeczpospolitą niezmiernie – otwierając przed nią szerokie perspektywy rozwojowe, których jest pozbawiona od czasów rozbiorów”. Realizacji tej wizji mogło się podjąć dopiero niepodległe państwo polskie. Od dwudziestu lat wolna i suwerenna Rzeczpospolita Polska, będąca członkiem Sojuszu Północnoatlantyckiego (NATO) i Unii Europejskiej, może odważnie i suwerennie podejmować wysiłki na rzecz rzetelnego i sprawiedliwego ułożenia partnerskich relacji z państwem rosyjskim. Instytucjonalizacja procesu dialogu i porozumienia w stosunkach polsko-rosyjskich poprzez powołanie do życia w Polsce i w Rosji odrębnych ośrodków (centrów) będzie służyć z jednej strony zwiększeniu efektywności wysiłków na rzecz uczciwego i sprawiedliwego ułożenia stosunków polsko-rosyjskich w przyszłości oraz oparciu ich o prawdę historyczną, z drugiej zaś, będzie sprzyjać poszerzeniu wiedzy o współczesnej Polsce i Rosji, a tym samym tworzyć niezbędne społeczne uwarunkowania dla rozwoju dobrych relacji polsko-rosyjskich. Już w 1989 r. Prezes Rady Ministrów Tadeusz Mazowiecki, w swoim pierwszym sejmowym exposé podkreślał konieczność „społecznej ratyfikacji” nowych relacji z Rosją. Uważał, że jest ona warunkiem niezbędnym do otwarcia „drogi do pojednania (...), które ostatecznie zakończy złe doświadczenia przeszłości i może mieć dalekosiężny wymiar historyczny”. Reakcje rosyjskiego

społeczeństwa na katastrofę smoleńską w dniu 10 kwietnia 2010 r., będącą jedną z większych polskich tragedii narodowych, spontaniczne wyrazy współczucia i solidarności z polskim społeczeństwem wzmocniły przeświadczenie, że zbliżenie obu społeczeństw i przewyciężenie dawnej wrogości są dziś celami realnymi do osiągnięcia. Wymagają jednak efektywnego i długofalowego, instytucjonalnego wsparcia, utrwalającego dotychczasowe osiągnięcia Polsko-Rosyjskiej Grupy do Spraw Trudnych.

II. Status prawny, organy i struktura organizacyjno-kadrowa Centrum

1. Status prawny

Projektowana ustawa przewiduje, że Centrum będzie utworzone jako państwowa osoba prawna, której celem jest inicjowanie, wspieranie i stymulowanie działań podejmowanych w Rzeczypospolitej Polskiej i Federacji Rosyjskiej na rzecz dialogu i porozumienia w stosunkach polsko-rosyjskich. Stosunki polsko-rosyjskie mają wielowiekową tradycję, a co za tym idzie są obciążone wieloma zdarzeniami, które pozostają spornymi w ocenie opiniotwórczych środowisk obu narodów. Taki stan rzeczy nie sprzyja przyjaznej i dobrosąsiedzkiej współpracy między Rzeczpospolitą Polską a Federacją Rosyjską. Przełamując związane z tym bariery, a jednocześnie, odciążając bieżące stosunki polsko-rosyjskie od spraw, co do których trudno osiągnąć natychmiastowy konsensus, z inicjatywy obu państw powołano Polsko-Rosyjską Grupę do Spraw Trudnych. Dotychczasowa formuła instytucjonalna dla dialogu w stosunkach polsko-rosyjskich jest niewystarczająca do realizacji wyżej wymienionych celów, czego potwierdzeniem były ustalenia dwóch współprzewodniczących Grupy prof. Rotfelda i akademika Torkunowa. Tworzone na podstawie projektowanej ustawy Centrum ma być trwałą, instytucjonalną formą podejmowania z własnej inicjatywy działań na rzecz dialogu i porozumienia w stosunkach polsko-rosyjskich, jak również wspierania w tym zakresie przedsięwzięć podejmowanych przez inne podmioty, zarówno krajowe, jak i zagraniczne. Powstanie Centrum pozostaje ponadto w bliskim związku z przesłankami,

które legły u podstaw konstytucyjnego ustroju państwa. W świetle preambuły do Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej jedną z przesłanek, którymi kierował się suweren, przyjmując ustawę zasadniczą, a zarazem jedną z wytycznych dla władz publicznych, w tym ustawodawcy, jest dążenie do „współpracy ze wszystkimi krajami dla dobra Rodziny Ludzkiej”. Powstanie Centrum jest materializacją tej przesłanki w obszarze stosunków polsko-rosyjskich.

Zgodnie z art. 9 pkt 14 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240, z późn. zm.) do sektora finansów publicznych należą m.in. państwowe osoby prawne utworzone na podstawie odrębnych ustaw w celu wykonywania zadań publicznych. Ranga zadań publicznych stawianych przed Centrum przesądza, że adekwatną formą prawną działalności Centrum jest państwowa osoba prawna utworzona na podstawie odrębnej ustawy. Zapewni to Centrum możliwość sprawnego funkcjonowania i wykonywania zadań ustawowych, jak również pozwoli na szczegółowe uregulowanie zasad gospodarki finansowej Centrum. Forma organizacyjno-prawna państwowej osoby prawnej stworzy również możliwość dokładnego specyfikowania i rozliczania wszystkich kosztów prowadzonych przez Centrum działań, co z kolei pozwoli lepiej ocenić efektywność wykorzystania środków publicznych. Centrum będzie zarazem podmiotem znacznie bardziej elastycznym pod względem kosztów niż jednostki budżetowe. Dodatkowo można oczekiwać, że forma organizacyjno-prawna państwowej osoby prawnej przyczyni się do uzyskania przez Centrum większej efektywności przy wykorzystaniu tych samych środków finansowych niż w przypadku na przykład jednostek budżetowych.

Realizując zadania ustawowe, Centrum będzie utrzymywało kontakt z podmiotami zagranicznymi, w szczególności z ośrodkami akademickimi, eksperckimi, naukowymi i politycznymi. Nie budzi wątpliwości, że większy prestiż w relacjach z zagranicznymi partnerami ma jednostka organizacyjna wyodrębniona pod względem prawnym, organizacyjnym i ekonomiczno-finansowym, posiadająca osobowość prawną niż jednostka organizacyjna pozbawiona tych przymiotów. Utworzenie Centrum w formie państwowej

osoby prawnej wpłynie zatem pozytywnie na zakres, sposób i efektywność realizacji stawianych przed nią zadań ustawowych. Przyznanie Centrum statusu państwowej osoby prawnej podkreśla zatem jego rangę oraz zapewnia mu stosowny poziom niezależności w zakresie wykonywanych zadań.

Siedzibą Centrum będzie miasto stołeczne Warszawa, ale minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, na wniosek Dyrektora Centrum, po zasięgnięciu opinii Rady Centrum, będzie mógł, w drodze zarządzenia, tworzyć, przekształcać i likwidować oddziały zamiejscowe Centrum, uwzględniając możliwość wykonywania zadań Centrum na obszarze działania oddziału.

Centrum będzie posiadało prawo do używania okrągłej pieczęci z wizerunkiem godła Rzeczypospolitej Polskiej pośrodku i nazwą Centrum w otoku. Przyznanie Centrum tego prawa jest uzasadnione charakterem zadań realizowanych przez Centrum. Bez przyjęcia proponowanego uregulowania Centrum nie będzie uprawnione do używania urzędowej pieczęci. Wynika to z art. 2a w związku z art. 16c ust. 3 ustawy z dnia 31 stycznia 1980 r. o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej oraz o pieczęciach państwowych (Dz. U. z 2005 r. Nr 235, poz. 2000, z późn. zm.).

Nadzór nad działalnością Centrum oraz pracą Dyrektora Centrum będzie sprawował minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. Kryteriami nadzoru sprawowanego przez ministra będą legalność, rzetelność, celowość i gospodarność, co pozwoli na skuteczną kontrolę realizacji zadań ustawowych wykonywanych przez Centrum. W ramach sprawowanego nadzoru minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego będzie zatwierdzał: roczny plan działania Centrum, projekt rocznego planu finansowego Centrum, roczne sprawozdanie z działalności Centrum oraz roczne sprawozdanie finansowe Centrum.

Podstawy prawne działalności Centrum będą określać przepisy rangi ustawowej oraz postanowienia statutu nadawanego, w drodze zarządzenia,

przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

2. Organy Centrum

Centrum będzie posiadało trzy organy: Dyrektora Centrum, Międzynarodową Radę Centrum oraz Radę Centrum, których zakres zadań będzie określała ustawa. Kierowanie pracami Centrum i reprezentowanie go na zewnątrz będzie należeć do zadań Dyrektora Centrum. Dyrektor Centrum będzie zatem organem odpowiedzialnym za zarządzanie sprawami Centrum, obowiązany, w zakresie określonym ustawą, do zasięgania opinii pozostałych organów Centrum. Projekt ustawy określa, że Dyrektor Centrum będzie powoływany i odwoływany przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. Kadencja Dyrektora Centrum będzie wynosić pięć lat, licząc od dnia powołania go na to stanowisko. Kandydat na stanowisko Dyrektora Centrum wyłaniany będzie w drodze konkursu. Ponadto projekt ustawy określa minimalne wymagania kwalifikacyjne, jakie powinna posiadać osoba ubiegająca się o stanowisko Dyrektora Centrum. Warunki i tryb przeprowadzania konkursu na stanowisko Dyrektora Centrum zostaną określone przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego w drodze rozporządzenia. Projekt ustawy przewiduje, że ta sama osoba będzie mogła zajmować stanowisko Dyrektora Centrum nie dłużej niż przez dwie następujące po sobie pełne kadencje. Wprowadzenie tego rozwiązania oparte jest na regulacjach i pozytywnych doświadczeniach innych podmiotów publicznych. Projekt ustawy szczegółowo określa przesłanki obligatoryjnego odwołania Dyrektora przed końcem kadencji oraz przesłanki wygaśnięcia jego kadencji.

Do zakresu zadań i obowiązków Dyrektora Centrum będzie należeć w szczególności: kierowanie pracami Centrum, reprezentowanie Centrum na zewnątrz, zapewnienie funkcjonowania i ciągłości pracy Centrum, dokonywanie czynności w sprawach z zakresu prawa pracy, opracowywanie rocznego planu działania Centrum, opracowywanie projektu rocznego planu

finansowego Centrum, opracowywanie rocznego sprawozdania finansowego, sporządzanie rocznego sprawozdania z działalności Centrum i przedstawianie go ministrowi właściwemu do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, sprawowanie zarządu mieniem Centrum, prowadzenie gospodarki finansowej Centrum oraz rozliczanie dotacji otrzymanych z budżetu państwa.

Zarówno Rada Centrum, jak i Międzynarodowa Rada Centrum będą miały charakter organów opiniodawczo-doradczych, wspierających Dyrektora Centrum w jego działaniach. *Differentia specifica* jest skład osobowy tych obu organów Centrum. W skład Rady Centrum wejdzie nie więcej niż 7 członków spośród wybitnych specjalistów w sprawach z zakresu działania Centrum, których wiedza, doświadczenie lub autorytet dają rękojmię prawidłowej realizacji zadań Rady Centrum. Z kolei w skład Międzynarodowej Rady Centrum wejdzie nie więcej niż 30 członków spośród osób wyróżniających się wiedzą o stosunkach polsko-rosyjskich, osób posiadających doświadczenie w sprawach dotyczących stosunków między Rzeczpospolitą Polską i Federacją Rosyjską oraz osób, które prowadząc swoją działalność, w tym działalność społeczną lub naukową, przyczyniły się do dialogu i porozumienia w stosunkach polsko-rosyjskich. Międzynarodowa Rada Centrum będzie zatem swoistą międzynarodową radą doradcą, umożliwiającą skorzystanie przez Dyrektora Centrum z wiedzy i doświadczeń osób z możliwie różnych środowisk, niezależnie od ich przynależności państwowej. Jej działalność będzie nawiązywała do formuły i metod działania wypracowanych przez Polsko-Rosyjską Grupę do Spraw Trudnych. Stąd w przepisach przejściowych projektu ustawy przyjęto, iż zadania i obowiązki Międzynarodowej Rady Centrum, do czasu powołania jej członków pierwszej kadencji, będzie wykonywał Pełnomocnik Ministra Spraw Zagranicznych do spraw Polsko-Rosyjskiej Grupy do Spraw Trudnych, ustanowiony zarządzeniem nr 4 Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 10 marca 2008 r. w sprawie ustanowienia Pełnomocnika Ministra Spraw Zagranicznych do spraw Polsko-Rosyjskiej Grupy do Spraw Trudnych (Dz. Urz. Min. Spraw Zagr. Nr 2, poz. 15 oraz z 2009 r. Nr 2, poz. 12). Należy też oczekiwać, że w składzie

Międzynarodowej Rady Centrum pierwszej kadencji znajdą się dotychczasowi członkowie Polsko-Rosyjskiej Grupy do Spraw Trudnych.

Odmienny charakter Rady Centrum i Międzynarodowej Rady Centrum znajduje odzwierciedlenie w katalogu ustawowych uprawnień obu organów Centrum. Z tego powodu projekt ustawy w szerszym zakresie określa zasady i tryb działania Rady Centrum, w tym statuuje jej czteroletnią kadencję, niż to ma miejsce w przypadku Międzynarodowej Rady Centrum. W tym ostatnim przypadku przewiduje się zapewnienie większej elastyczności pozwalającej, ze względu na międzynarodowy skład tego organu, na niezbędne dostosowania bez konieczności nowelizowania ustawy. Stąd kadencja członków Międzynarodowej Rady Centrum będzie ustalana przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego w akcie powołania danego członka. Ponadto projektowana ustawa zawiera w związku z tym upoważnienie dla ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego do określenia, w drodze rozporządzenia:

- 1) podmiotów uprawnionych do zgłaszania kandydatów do Międzynarodowej Rady Centrum oraz trybu i sposobu ich zgłaszania, uwzględniając potrzebę sprawnego przeprowadzenia wyboru kandydatów na członków Międzynarodowej Rady Centrum;
- 2) trybu działania Międzynarodowej Rady Centrum, uwzględniając stworzenie optymalnych warunków organizacyjnych do prawidłowej realizacji zadań Centrum;
- 3) wysokości i sposobu pokrywania kosztów związanych z uczestnictwem członków w posiedzeniach Międzynarodowej Rady Centrum, uwzględniając celowość zwrotu wydatków poniesionych przez członków Międzynarodowej Rady Centrum oraz konieczność ułatwienia dokonywania rozliczeń.

Do zadań Międzynarodowej Rady Centrum będzie należeć: analiza aktualnych działań podejmowanych na rzecz dialogu i porozumienia w stosunkach polsko-rosyjskich oraz bieżących problemów w stosunkach między Rzeczpospolitą Polską a Federacją Rosyjską, opiniowanie kierunków i zasad współpracy między Centrum a instytucją, utworzoną przez władze Federacji Rosyjskiej,

której celem jest podejmowanie działań na rzecz dialogu i porozumienia w stosunkach rosyjsko-polskich, opiniowanie przedkładanych przez Dyrektora Centrum propozycji działań Centrum, mających na celu realizację zadań ustawowych, o których mowa w art. 3 ust. 2 pkt 1 – 9, poszukiwanie nowych form wsparcia organizacyjnego, koncepcyjnego i finansowego działalności Centrum, wyrażanie opinii i składanie wniosków do Dyrektora Centrum we wszystkich istotnych sprawach związanych z działalnością Centrum. Natomiast do zadań Rady Centrum należy opiniowanie: kierunków działalności Centrum, inicjatyw, opracowań i badań prowadzonych przez Centrum, projektu rocznego planu działania oraz projektu rocznego planu finansowego Centrum, rocznego sprawozdania z działalności Centrum, tworzenia, przekształcania i likwidowania oddziałów Centrum, projektów zmian w statucie Centrum. Ponadto Rada Centrum będzie uprawniona do przedstawiania Dyrektorowi Centrum stanowisk, opinii lub wniosków we wszystkich sprawach dotyczących działalności Centrum.

Powołanie w skład Rady Centrum lub w skład Międzynarodowej Rady Centrum nie powoduje nawiązania stosunku pracy z Centrum. Członkom Rady Centrum za udział w posiedzeniach przysługują wyłącznie diety i inne należności z tytułu podróży krajowych, zaś zasady pokrywania kosztów uczestnictwa członków Międzynarodowej Rady Centrum w jej posiedzeniach zostaną określone w rozporządzeniu, do wydania którego został upoważniony minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

3. Struktura organizacyjno-kadrowa Centrum

Pracownikami zarządzającymi będą Dyrektor Centrum i jego zastępcy. Projekt ustawy określa maksymalną liczbę dwóch zastępców Dyrektora Centrum. Wysokość wynagrodzenia Dyrektora Centrum ustalana będzie przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi (Dz. U. Nr 26, poz. 306, z późn. zm.).

Organizacja wewnętrzna Centrum zostanie określona w statucie Centrum, nadawanym przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego w drodze zarządzenia.

Centrum będzie mogło posiadać oddziały zamiejscowe w kraju, o ile ich utworzenie będzie uzasadnione zakresem współpracy Centrum z instytucją utworzoną przez władze Federacji Rosyjskiej, której celem jest podejmowanie działań na rzecz dialogu i porozumienia w stosunkach rosyjsko-polskich. W początkowym okresie działalności Centrum nie przewiduje się tworzenia oddziałów zamiejscowych, ale przepis dający Dyrektorowi Centrum możliwość, po zasięgnięciu opinii Rady Centrum, wystąpienia do ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego z odpowiednim wnioskiem i pozostawiający ministrowi decyzję w tym zakresie zapewni możliwość szybkiego i elastycznego dostosowania struktury Centrum do aktualnych potrzeb.

III. Zadania Centrum

Podstawowy cel działalności Centrum został określony w art. 3 ust. 1 projektu ustawy, który stanowi, że „Celem działalności Centrum jest inicjowanie, wspieranie i stymulowanie działań podejmowanych w Rzeczypospolitej Polskiej i Federacji Rosyjskiej na rzecz dialogu i porozumienia w stosunkach polsko-rosyjskich.”. Powołanie nowej instytucji wynika z potrzeby realizacji następujących celów szczegółowych: utrzymywania współpracy z instytucją utworzoną przez władze Federacji Rosyjskiej, której celem jest podejmowanie działań na rzecz dialogu i porozumienia w stosunkach rosyjsko-polskich, pogłębienia wzajemnych stosunków między Rzeczpospolitą Polską a Federacją Rosyjską w dziedzinie historii, kultury i dziedzictwa narodowego, prowadzenia wspólnych badań naukowych, intensyfikacji procesu zbliżania się obu narodów, ochrony pamięci o losach Polaków w Rosji i Rosjan w Polsce, w tym zwłaszcza o polskim dziedzictwie narodowym i dobrach kultury znajdujących się obecnie na terytorium Federacji Rosyjskiej, wspierania działań na rzecz rehabilitacji ofiar stalinowskiego reżimu, przeciwdziałania zafałszowaniom historii i

niesprawiedliwym stereotypom, organizowania i wspierania programów wymiany młodzieży oraz pozarządowych inicjatyw wzmacniających dialog polsko-rosyjski. Centrum będzie dążyć do generowania synergii działań i inicjatyw w stosunkach polsko-rosyjskich realizowanych przez podmioty państwowe, akademickie i pozarządowe. Powyższe cele Centrum będzie realizować, wykonując zadania ustawowe określone w art. 3 ust. 2 projektu ustawy.

Projekt ustawy przewiduje, że do zadań Centrum będzie należeć:

- 1) prowadzenie, inicjowanie i wspieranie badań naukowych;
- 2) prowadzenie działalności wydawniczej;
- 3) upowszechnianie w społeczeństwie polskim i rosyjskim wiedzy o stosunkach polsko-rosyjskich, historii, kulturze i dziedzictwie obu narodów;
- 4) prowadzenie, inicjowanie i wspieranie działalności edukacyjnej w Rzeczypospolitej Polskiej i Federacji Rosyjskiej;
- 5) organizowanie konferencji, sympozjów, wykładów, seminariów i dyskusji;
- 6) utrzymywanie kontaktów z ośrodkami akademickimi, eksperckimi, naukowymi i politycznymi w Rzeczypospolitej Polskiej i Federacji Rosyjskiej;
- 7) dofinansowywanie przedsięwzięć podejmowanych na rzecz dialogu i porozumienia w stosunkach polsko-rosyjskich;
- 8) inicjowanie i wspieranie polsko-rosyjskiej wymiany młodzieży i studentów;
- 9) organizowanie i wspieranie polsko-rosyjskiej współpracy między środowiskami naukowo-eksperckimi, ośrodkami akademickimi, organizacjami pozarządowymi, jednostkami samorządu terytorialnego oraz organizacjami samorządu zawodowego i gospodarczego z Rzeczypospolitej Polskiej i Federacji Rosyjskiej;
- 10) współpraca z instytucją utworzoną przez władze Federacji Rosyjskiej, której celem jest podejmowanie działań na rzecz dialogu i porozumienia w stosunkach rosyjsko-polskich.

1. Prowadzenie, inicjowanie i wspieranie badań naukowych

Doświadczenia podejmowanych przez Polskę po 1989 r. wysiłków na rzecz stworzenia solidnych i trwałych fundamentów rozwoju dobrych stosunków polsko-rosyjskich, w tym zwłaszcza wyniki prac Polsko-Rosyjskiej Grupy do Spraw Trudnych pod przewodnictwem prof. Adama Daniela Rotfelda i akademika Anatolia W. Torkunowa jednoznacznie wskazują, że koniecznym warunkiem efektywnego dialogu, porozumienia i dobrej współpracy między Polską i Rosją oraz rzeczywistego zbliżenia między oboma społeczeństwami są prawda historyczna i rzetelna wiedza o wspólnej przeszłości, kulturze i dziedzictwie obu narodów, uzupełniona obiektywnymi analizami i dobrą znajomością aktualnych uwarunkowań politycznych, społecznych i gospodarczych.

Po katastrofie lotniczej w Smoleńsku w dniu 10 kwietnia 2010 r. postulat instytucjonalizacji wysiłków obu państw na rzecz polsko-rosyjskiego pojednania uzyskał w Polsce szerokie wsparcie społeczne. Jego przejawem był m.in. „List do przyjaciół Moskali”, podpisany 18 kwietnia 2010 r. przez grupę polskich intelektualistów – głównie historyków z Polskiej Akademii Nauk. Wezwali oni do utworzenia w Polsce oraz Rosji dwóch instytucji, które w sposób systematyczny podejmowałyby badania i upowszechniałyby wiedzę o „problemach wspólnej historii obu narodów”. Inicjatywa spotkała się z uznaniem Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego prof. dr hab. Barbary Kudryckiej, która udzieliła swego poparcia idei utworzenia Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia z intencją prowadzenia badań naukowych służących „poszerzeniu rzetelnej i opartej na faktach wiedzy o wspólnej przeszłości oraz zafałszowań historii, uprzedzeń i stereotypów o relacjach polsko-rosyjskich”, w ten sposób przyczyniając się do „rozwoju współpracy między Polską i Rosją”.

Uwzględniając powyższe intencje, badania naukowe prowadzone w Centrum, we współpracy z instytucją odpowiedzialną za realizację tych samych celów w Rosji, będą nakierowane na pogłębianie rzetelnej wiedzy historycznej o stosunkach polsko-rosyjskich, wspieranie wysiłków na rzecz rehabilitacji ofiar reżimu stalinowskiego i ochronę pamięci o losach Polaków w Rosji

i Rosjan w Polsce oraz polskim dziedzictwie narodowym, zwłaszcza o dobrach kultury znajdujących się obecnie na terytorium Federacji Rosyjskiej. Centrum będzie inicjować, inspirować i wspierać tworzenie polsko-rosyjskich zespołów badawczych realizujących projekty naukowe dotyczące zwłaszcza tych problemów historycznych, które po obu stronach budzą po dziś dzień społeczne emocje. Ponadto za pożądane należy uznać powstanie programu stypendialnego dla młodych naukowców polskich i rosyjskich, chcących poświęcić swoje kariery naukowe badaniom relacji polsko-rosyjskich. Wyniki rzetelnych badań naukowych powinny przeciwdziałać zafałszowaniom historii i niesprawiedliwym stereotypom, służyć wyjaśnianiu i lepszemu zrozumieniu dawnych dramatów oraz przezwyciężaniu urazów zatrauwających współczesne stosunki polsko-rosyjskie. Jednocześnie Centrum będzie rozwijać badania dotyczące współczesnych uwarunkowań politycznych, społecznych i ekonomicznych stosunków polsko-rosyjskich, przygotowywać ich analizy przyczyniające się do zwalczania uprzedzeń i stereotypów oraz kształtowania optymalnych warunków dla rozwoju stosunków polsko-rosyjskich w przyszłości.

2. Prowadzenie działalności wydawniczej

Centrum będzie prowadzić działalność wydawniczą nakierowaną nie tylko na przybliżanie obu społeczeństwom problematyki stosunków polsko-rosyjskich, ale także na upowszechnienie wiedzy o historii, kulturze i dziedzictwie obu narodów. Działalność wydawnicza, nakierowana na publikacje źródeł do stosunków polsko-rosyjskich, wyników badań polsko-rosyjskich zespołów badawczych oraz prac naukowych stypendystów Centrum będzie się przyczyniać do upowszechniania wiedzy o stosunkach polsko-rosyjskich, opierania ich na prawdzie historycznej i rzetelnej wiedzy o przeszłości i dniu dzisiejszym Polski i Rosji, a tym samym będzie się przyczyniać do kształtowania optymalnych warunków dla rozwoju tych relacji w przyszłości. Ponadto Centrum będzie prowadzić lub wspierać projekty wydawnicze, których celem będzie wydawanie tłumaczeń rosyjskiej literatury naukowej w Polsce oraz polskiej literatury naukowej w Rosji.

3. Upowszechnianie w społeczeństwie polskim i rosyjskim wiedzy o stosunkach polsko-rosyjskich, historii, kulturze i dziedzictwie obu narodów

Dialog polsko-rosyjski i poszukiwanie obszarów porozumienia nie może ograniczać się wyłącznie do elit: polityków, dyplomatów czy ekspertów specjalizujących się w problematyce relacji polsko-rosyjskich. Upowszechniając wiedzę w społeczeństwie polskim i rosyjskim o wzajemnych stosunkach, polityce, historii, kulturze i dziedzictwie obu narodów, a także o zachodzących w obu społeczeństwach przemianach, Centrum będzie działać na rzecz lepszego poznania się obu społeczeństw, rozwiewania mitów, uprzedzeń i stereotypów, których źródłem często jest deficyt wzajemnej informacji o współczesnej Polsce i Rosji, trudne doświadczenia historyczne lub też ukształtowany przez propagandę sowiecką w społeczeństwie rosyjskim obraz polskiego wroga. Postępy dialogu i porozumienia polsko-rosyjskiego wymagają na każdym etapie „społecznej ratyfikacji”, której warunkiem jest rzetelna i prawdziwa informacja. Centrum, we współpracy ze swym rosyjskim odpowiednikiem, będzie realizować to zadanie, dążąc do obiektywnego ukazania pełnego spektrum stosunków polsko-rosyjskich, istniejących w nich problemów i osiągnięć, informować o własnej działalności oraz gromadzić i popularyzować informacje o inicjatywach podejmowanych przez instytucje państwowe, oświatowe, kulturalne, pozarządowe i religijne, które składają się na – często szerzej mało znany – obraz współczesnych relacji polsko-rosyjskich.

4. Prowadzenie, inicjowanie i wspieranie działalności edukacyjnej w Rzeczypospolitej Polskiej i Federacji Rosyjskiej

W ostatnich dwudziestu latach w Rosji nastąpił znaczący spadek zainteresowania Polską, jej historią, kulturą, dziedzictwem narodowym. Fakt ten unaocznia potrzebę intensyfikacji, we współpracy z stroną rosyjską, działań edukacyjnych. Ich celem będzie z jednej strony zapoznawanie wszystkich zainteresowanych w Rosji, zwłaszcza młodzieży szkolnej

i akademickiej, ale także przedstawiciele administracji państwowej i samorządowej z rzetelną wiedzą o współczesnej Polsce, jej historii, kulturze i dziedzictwie narodowym. Sformułowanie programów nakierowanych na kształcenie nowych pokoleń naukowców i ekspertów w Polsce i Rosji, które w przyszłości będą mogły uczestniczyć w kształtowaniu stosunków polsko-rosyjskich, przyczyniając się do ich optymalizacji. W oparciu o doświadczenia wymiany młodzieży w stosunkach polsko-niemieckich będzie także prowadzić działalność edukacyjną przy wykorzystaniu nowoczesnych technik, inspirując i współtworząc programy wymiany młodzieży, których istotnym elementem powinno być podwyższanie poziomu wiedzy jej uczestników na temat Polski i Rosji. Centrum będzie organizować seminaria metodologiczne dla nauczycieli, szkolenia i warsztaty, promując najlepsze praktyki przekazywania rzetelnej, nie obciążonej stereotypami i uprzedzeniami wiedzy o obu krajach oraz wspierać inicjatywy zmierzające do kształtowania nowych elit wspierających proces polsko-rosyjskiego porozumienia.

5. Organizowanie konferencji, sympozjów, wykładów, seminariów i dyskusji

Działania na rzecz dialogu i porozumienia w stosunkach polsko-rosyjskich wymagają poszerzenia zaangażowanych w ten dialog środowisk. Mając na uwadze ten cel, Centrum będzie organizować i wspierać organizację przedsięwzięć konferencyjnych, seminariów, warsztatów i cykli wykładów w Polsce i Rosji, przybliżających wiedzę o obu krajach i specyfice ich dwustronnych i wielostronnych relacji. Spotkania polsko-rosyjskie organizowane w różnych formatach i o różnym charakterze będą sprzyjać wzmocnieniu komunikacji polsko-rosyjskiej, zbliżyć oba społeczeństwa poprzez upowszechnianie wiedzy o historii, kulturze, tradycji i dziedzictwie obu narodów. Tematyka nie powinna się ograniczać tylko do wąsko pojmowanej problematyki stosunków bilateralnych. Centra powinny inspirować dialog o sprawach współczesnych, które interesują zarówno Polaków, jak i Rosjan, angażując przedstawicieli różnych środowisk, kultury, nauki, samorządowców, przedsiębiorców. Tym samym działalność

konferencyjna powinna się przyczynić do osiągnięcia celu, jakim jest społeczna „ratyfikacja” polsko-rosyjskiego procesu dialogu i porozumienia.

6. Utrzymywanie kontaktów z ośrodkami akademickimi, eksperckimi, naukowymi i politycznymi w Rzeczypospolitej Polskiej i Federacji Rosyjskiej

Centrum będzie dążyć do zainteresowania dialogiem i porozumieniem między Polską i Rosją jak najszerszych środowisk w obu krajach, nawiązując kontakty z ośrodkami realizującymi własne projekty w tym zakresie, inicjując i wspierając powstawanie nowych inicjatyw. Szczególnie istotnym zadaniem będzie docieranie z informacją o własnej działalności do środowisk potencjalnie zainteresowanych uczestnictwem w programach oferowanych przez Centrum, prawnych i finansowych warunkach udzielania wsparcia dla inicjatyw realizujących cele i zadania, dla których powołane zostaną w Polsce i Rosji instytucje odpowiedzialne za dialog i porozumienie. Centrum będzie także informować o własnej działalności i inicjatywach składających się na sieć stosunków polsko-rosyjskich środowiska polityczne w Polsce i Rosji uczestniczące w kształtowaniu relacji polsko-rosyjskich i prowadzeniu polityki zagranicznej obu państw, przyczyniając się w ten sposób do ich optymalizacji.

7. Dofinansowywanie przedsięwzięć podejmowanych na rzecz dialogu i porozumienia w stosunkach polsko-rosyjskich

Centrum będzie udzielać wsparcia, w oparciu o metodę konkursów publicznych, najlepszym projektom badawczym (także w postaci stypendiów), programom wymiany młodzieży i innym inicjatywom podejmowanym przez instytucje publiczne, akademickie i pozarządowe na rzecz dialogu polsko-rosyjskiego, zgodnych z zakresem zadań ustawowych Centrum. W ten sposób Centrum ma się przyczynić do uzyskania większej synergii przedsięwzięć dialogu realizowanych w Polsce i Rosji, zwiększać ich skuteczność oraz wpływ na stosunki polsko-rosyjskie. Dofinansowywanie tego rodzaju projektów będzie miało także na celu udzielanie wsparcia instytucjom zainteresowanym wzmocnieniem polsko-rosyjskiego dialogu i porozumienia

w Polsce i Rosji, a tym samym stopniowej rozbudowie polsko-rosyjskiej współpracy podmiotów publicznych, szkół wyższych i średnich oraz organizacji pozarządowych.

8. Inicjowanie i wspieranie polsko-rosyjskiej wymiany młodzieży i studentów

W ostatnich dwudziestu latach ukształtował się deficyt kontaktów między młodzieżą polską i rosyjską. Przekłada się on na bardzo małą znajomość współczesnej Polski i Rosji, historii obu państw, kultury i dziedzictwa obu narodów w młodych pokoleniach. Jednocześnie doświadczenia stosunków polsko-niemieckich i rosyjsko-niemieckich wskazują, że wymiana młodzieży jest niezwykle skutecznym instrumentem przeciwdziałania uprzedzeniom i stereotypom obciążającym stosunki między sąsiadującymi narodami. Korzystając z tych doświadczeń, Centrum będzie inicjować, wspierać i finansować programy wymiany młodzieży, których integralną częścią będą elementy edukacyjne, przybliżające wiedzę o współczesnej Polsce i Rosji oraz pogłębiające wiedzę o historii i kulturze obu narodów.

9. Organizowanie i wspieranie polsko-rosyjskiej współpracy między środowiskami naukowo-eksperymentalnymi, ośrodkami akademickimi, organizacjami pozarządowymi, jednostkami samorządu terytorialnego oraz organizacjami samorządu zawodowego i gospodarczego z Rzeczypospolitą Polską i Federacją Rosyjską

Ważne znaczenie w działalności Centrum będzie odgrywać wspieranie przedsięwzięć na rzecz intensyfikacji komunikacji różnych środowisk zainteresowanych udziałem w dialogu polsko-rosyjskim, budowaniem kontaktów, zbliżaniem obu społeczeństw oraz ich praktycznym wykorzystywaniem dla kształtowania współpracy organizacji pozarządowych, samorządowych i gospodarczych. Elementem tych działań powinno być przekazywanie polskich doświadczeń z procesu transformacji ustrojowej, modernizacji administracji publicznej w toku procesu jej dostosowywania do

standardów Unii Europejskiej, funkcjonowanie organizacji pozarządowych i ich funkcja w procesie transformacji ustrojowej.

10. Współpraca z instytucją, utworzoną przez władze Federacji Rosyjskiej, której celem jest podejmowanie działań na rzecz dialogu i porozumienia w stosunkach rosyjsko-polskich

Zgodnie z decyzją premiera Polski Donalda Tuska i premiera Rosji Władimira Putina, polskie i rosyjskie instytucje podejmujące działania na rzecz dialogu i porozumienia będą ze sobą na bieżąco współpracować, koordynując własne działania w intencji uzyskania ich optymalnej synergii. Kształtowanie kierunków tej współpracy oraz wspieranie rozwoju obu instytucji będzie należeć do obowiązków Międzynarodowej Rady Centrum. Ze względu na dotychczasową działalność, za bardzo pożądane przy realizacji tego zadania należy uznać skorzystanie z doświadczeń Polsko-Rosyjskiej Grupy do Spraw Trudnych.

IV. Źródła przychodów i gospodarka finansowa oraz mienie Centrum

Działalność Centrum w zasadniczej części finansowana będzie ze środków finansowych budżetu państwa. Poza ustalaną corocznie w ustawie budżetowej dotacją podmiotową projekt ustawy przewiduje, że Centrum będzie mogło pozyskiwać środki na realizację zadań ustawowych z innych źródeł, w tym z tytułu działalności gospodarczej. Ponadto przychodami Centrum mogą być: środki finansowe pochodzenia zagranicznego (np. granty badawcze organizacji międzynarodowych), przychody ze sprzedaży albo z tytułu przekazania do odpłatnego używania rzeczowych składników majątkowych będących własnością Centrum, darowizny, spadki i zapisy, odsetki od środków zgromadzonych na rachunkach bankowych Centrum, chyba że przepisy odrębne lub umowa, na podstawie której Centrum otrzymało środki, stanowią inaczej, przychody z innych tytułów (np. umowy z osobami trzecimi o finansowanie lub dofinansowanie programów stypendialnych prowadzonych przez Centrum).

Centrum będzie prowadziło działalność na zasadzie samodzielności finansowej. Utworzenie Centrum w organizacyjno-prawnej formie państwowej osoby prawnej zapewni możliwość osiągania przychodów z różnych źródeł, co przyczyni się do zwiększenia środków finansowych przeznaczonych na realizację zadań ustawowych oraz będzie skutkować brakiem konieczności nadmiernego zwiększenia kwoty dotacji otrzymywanych z budżetu państwa. Jednocześnie, z uwagi na przewidywaną ograniczoną możliwość uzyskiwania przychodów pozabudżetowych, niezbędne jest, aby Centrum w kolejnych latach otrzymywało dotacje z budżetu państwa na realizację swoich zadań ustawowych. Zadania te mają duże znaczenie dla polityki państwa w obszarze utrzymywania i pogłębiania współpracy między Rzeczpospolitą Polską a Federacją Rosyjską.

Centrum jako jednostka sektora finansów publicznych będzie stosowało zasady wydatkowania środków, określone w ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych. Centrum będzie prowadziło samodzielną gospodarkę finansową, kierując się zasadą racjonalnego gospodarowania środkami finansowymi na zasadach określonych w ustawie o Centrum oraz w ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

Centrum będzie gospodarowało wydzielonym mu i nabytym przez nie mieniem. Środki trwałe Centrum będą podlegały amortyzacji na zasadach ogólnych. Centrum będzie prowadziło gospodarkę finansową na podstawie rocznego planu finansowego, ustalanego zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, na okres roku obrotowego. Dyrektor Centrum będzie przygotowywał i, po zasięgnięciu opinii Rady Centrum, przedstawiał ministrowi właściwemu do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego do zatwierdzenia projekt rocznego planu finansowego Centrum, z uwzględnieniem terminów określanych przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych dla przedłożenia materiałów do projektu ustawy budżetowej.

W Centrum utworzone zostaną: fundusz statutowy, fundusz rezerwowy, fundusz stypendialny, zakładowy fundusz świadczeń socjalnych oraz inne fundusze, jeżeli obowiązek ich utworzenia będzie wynikał z odrębnych przepisów. Fundusz

statutowy Centrum będzie stanowił równowartość netto środków trwałych, wartości niematerialnych i prawnych oraz innych składników majątku, stanowiących wyposażenie Centrum na dzień rozpoczęcia przez nie działalności. Zysk netto Centrum będzie powiększał fundusz rezerwowy. Strata netto Centrum będzie pokrywana z funduszu rezerwowego. Fundusz statutowy będzie ulegał zmniejszeniu o straty netto nieznajdujące pokrycia w funduszu rezerwowym. Z kolei fundusz stypendialny będzie tworzony ze środków z dotacji podmiotowej, w kwocie nie wyższej niż 3 % dotacji podmiotowej określonej w ustawie budżetowej na dany rok. Fundusz będzie mógł zostać powiększony o środki przekazane Centrum na podstawie odrębnych umów o finansowanie lub dofinansowanie stypendiów.

Ze środków z funduszu stypendialnego Centrum będzie mogło ustanawiać i finansować stypendia za osiągnięcia i inicjatywy podejmowane na rzecz dialogu i porozumienia w stosunkach polsko-rosyjskich, w szczególności dla pracowników naukowych, studentów oraz osób wyróżniających się w działaniach, które są przedmiotem zadań ustawowych Centrum. Szczegółowe warunki i tryb przyznawania oraz pozbawiania stypendiów, a także ich rodzaje i wysokość zostaną określone przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego w drodze rozporządzenia.

Utworzenie funduszu stypendialnego jest efektem ustaleń Polsko-Rosyjskiej Grupy do Spraw Trudnych, w toku prac której ustalono, że jednym z największych problemów w stosunkach polsko-rosyjskich, który będzie rzutował na ich kształt i perspektywy w przyszłości, jest dramatycznie spadająca w Rosji liczba młodych badaczy, politologów, historyków, specjalistów od stosunków międzynarodowych, kulturoznawców, którzy decydowaliby się poświęcić własne kariery naukowe problematyce polsko-rosyjskiej. Aby przeciwdziałać tej niekorzystnej tendencji uzgodniono, że oba centra powinny mieć możliwość dofinansowywania programów badawczych dotyczących spraw polsko-rosyjskich prowadzonych przez młodych naukowców oraz przyznawania stypendiów na pobyty badawcze, kwerendy archiwalne i biblioteczne, wizyty

studyjne w polskich i rosyjskich muzeach niezbędne do przygotowywania prac naukowych na możliwie najwyższym poziomie.

Dysponentem środków pieniężnych zgromadzonych na rachunkach bankowych Centrum będzie Dyrektor Centrum.

W projekcie ustawy przewidziano, że Pełnomocnik do spraw Organizacji Centrum przygotowuje i przedstawia ministrowi właściwemu do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego do zatwierdzenia projekt planu finansowego Centrum na rok 2011. Do dnia wejścia w życie ustawy budżetowej na rok 2011 działalność Centrum finansowana będzie ze środków finansowych, których dysponentem jest minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. Projekt ustawy daje ponadto Radzie Ministrów upoważnienie do dokonywania, w drodze rozporządzenia, przeniesienia planowanych wydatków budżetowych między częściami, działami i rozdziałami budżetu państwa w celu zapewnienia finansowania działalności Centrum w 2011 r.

Do obowiązków ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa lub ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego należeć będzie wyposażenie Centrum, na zasadach określonych w odrębnych przepisach, w nieruchomości niezbędne do jego działalności. Zgodnie z art. 51 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2010 r. Nr 102, poz. 651, z późn. zm.) państwowa osoba prawna, z dniem utworzenia, jest wyposażana w nieruchomości niezbędne do prowadzenia działalności. Wyposażenie to polega na przeniesieniu na rzecz państwowej osoby prawnej własności nieruchomości albo oddaniu nieruchomości gruntowej w użytkowanie wieczyste.

V. Dofinansowywanie przedsięwzięć podejmowanych na rzecz dialogu i porozumienia w stosunkach polsko-rosyjskich

Realizacja celów i zadań Centrum dokonuje się w szczególności przez dofinansowanie, w formie dotacji, zgłoszonych przedsięwzięć na rzecz dialogu

i porozumienia w stosunkach polsko-rosyjskich. Decyzję o dofinansowaniu podejmuje Dyrektor Centrum, z zastrzeżeniem ograniczenia jego wysokości do 80 % budżetu przedsięwzięcia. Inny maksymalny poziom dofinansowania przedsięwzięcia wynikać może z obowiązujących na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przepisów prawa Unii Europejskiej.

Projekt ustawy określa pozytywne i negatywne przesłanki podmiotowe wymagane od beneficjentów dofinansowania, a także daje podstawy prawne do przeprowadzenia kontroli przebiegu i sposobu realizacji przedsięwzięcia oraz prawidłowości wykorzystania otrzymanego z Centrum dofinansowania. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego będzie upoważniony do określenia, w drodze rozporządzenia:

- 1) kryteriów, warunków i trybu udzielania dofinansowania przedsięwzięcia, a także istotnych elementów wniosku o udzielenie dofinansowania przedsięwzięcia;
- 2) istotnych elementów umów o dofinansowanie przedsięwzięcia.

VI. Przepisy przejściowe i końcowe

Projekt ustawy zawiera uregulowania umożliwiające powołanie przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego Pełnomocnika do spraw Organizacji Centrum (dalej „Pełnomocnik”). W tym celu w terminie 14 dni od dnia ogłoszenia ustawy zostanie wydane zarządzenie, określające zakres jego zadań i środki niezbędne do ich realizacji oraz ustalające jego wynagrodzenie. Celem działania Pełnomocnika będzie zorganizowanie Centrum, zatrudnienie pracowników Centrum oraz podjęcie innych czynności niezbędnych do rozpoczęcia pracy Centrum. Przyznanie Pełnomocnikowi, od dnia wejścia w życie ustawy, prawa wykonywania zadań i obowiązków Dyrektora Centrum powinno przyczynić się do rozpoczęcia działalności Centrum w możliwie najkrótszym czasie. Pełnomocnik kończy swoją działalność z chwilą powołania Dyrektora Centrum pierwszej kadencji.

Przepisy dostosowujące projektowanej ustawy określają sposób powołania po raz pierwszy organów Centrum: Dyrektora Centrum pierwszej kadencji, Międzynarodowej Rady Centrum pierwszej kadencji oraz Rady Centrum pierwszej kadencji. W szczególności projektowana ustawa nakłada na ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego obowiązek ogłoszenia konkursu na stanowisko Dyrektora Centrum pierwszej kadencji w terminie 60 dni od dnia wejścia w życie ustawy.

W celu uniknięcia negatywnych konsekwencji dla działalności Centrum związanych z możliwym opóźnieniem powołania członków Międzynarodowej Rady Centrum projekt ustawy przewiduje, że jej zadania i obowiązki w okresie przejściowym wykonywać będzie Pełnomocnik Ministra Spraw Zagranicznych do spraw Polsko-Rosyjskiej Grupy do Spraw Trudnych, ustanowiony zarządzeniem nr 4 Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 10 marca 2008 r. w sprawie ustanowienia Pełnomocnika Ministra Spraw Zagranicznych do spraw Polsko-Rosyjskiej Grupy do Spraw Trudnych.

Projekt ustawy nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039, z późn. zm.) i w związku z tym nie podlega notyfikacji w trybie tego rozporządzenia.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Podmioty, na które oddziałuje projektowana regulacja

Projekt ustawy będzie oddziaływał na podmioty prowadzące przedsięwzięcia na rzecz dialogu i porozumienia w stosunkach polsko-rosyjskich. Będą one beneficjentami dotacji stanowiących dofinansowanie tych przedsięwzięć udzielanych na podstawie ustawy przez Dyrektora Centrum. Projekt ustawy będzie również oddziaływał na podmioty, którym będą przyznawane stypendia za osiągnięcia i inicjatywy podejmowane na rzecz dialogu i porozumienia w stosunkach polsko-rosyjskich.

2. Zakres konsultacji społecznych

Projekt ustawy został przedstawiony do zaopiniowania na posiedzeniu polskich członków Polsko-Rosyjskiej Grupy do Spraw Trudnych.

Projekt ustawy został umieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, zgodnie z wymaganiami ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.). Żaden podmiot nie zgłosił zainteresowania pracami nad projektem.

3. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego

Wejście w życie projektowanej ustawy będzie miało wpływ na budżet państwa.

W 2011 r. zadania Centrum będą finansowane w ramach środków przewidzianych w rezerwie budżetowej na utworzenie Centrum (część 83 dział 758 rozdział 75818 – Środki na utworzenie Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia).

W kolejnych latach realizacja zadań Centrum będzie finansowana m. in. z dotacji podmiotowej ustalanej corocznie w ustawie budżetowej. Zgodnie z projektem ustawy budżetowej na rok 2011 (druk sejmowy nr 3429 z 30 września 2010 r.), wysokość środków przeznaczonych wstępnie w rezerwie budżetowej na utworzenie Centrum wynosi 3 mln zł. Szacuje się, że wysokość corocznej dotacji podmiotowej dla Centrum będzie odpowiadała wyrażonej w złotych równowartości kwoty 1 mln euro.

Szacunkowy koszt utworzenia i funkcjonowania Centrum w 2011 r. wyniesie 4 mln zł. Koszt działalności Centrum w kolejnych latach wyniesie ok. 4,5 – 6 mln zł (w cenach z 2010 r.), przy zakładanym wzroście przychodów ze źródeł innych niż dotacja podmiotowa z budżetu państwa.

Obok środków z dotacji podmiotowej już w pierwszym roku działalności planowane jest ubieganie się przez Centrum o uzyskanie dodatkowych środków finansowych, w tym grantów na realizację projektów badawczych.

Główne składowe wymienionej wyżej kwoty obejmują: koszty osobowe, koszty organizacyjne oraz koszty realizacji poszczególnych zadań ustawowych.

W 2011 r. środki na wynagrodzenia osobowe wyniosą 975 tys. złotych (średnia miesięczna płaca brutto – 6 770 zł, uwzględniając fundusz nagród). Środki na ubezpieczenie społeczne, Fundusz Pracy oraz świadczenia socjalne wyniosą 225 tys. zł. Koszty organizacyjne w kwocie 400 tys. zł zostaną przeznaczone na: adaptację i utrzymanie lokalu – siedziby Centrum (200 tys. zł), pozostałe usługi z zakresu obsługi organizacyjnej, w tym telekomunikacyjne i pocztowe (60 tys. zł), zakup wyposażenia (100 tys. zł.) oraz organizacja posiedzeń Międzynarodowej Rady Centrum i Rady Centrum (40 tys. zł). Planowane koszty realizacji zadań ustawowych przez Centrum w 2011 r. wyniosą 2 400 tys. zł.

Wejście w życie projektowanej ustawy nie będzie miało wpływu na budżety jednostek samorządu terytorialnego.

4. Wpływ na rynek pracy

Wejście w życie projektowanej ustawy będzie miało pośredni wpływ na rynek pracy.

W okresie dłuższym, ze względu na dopływ środków z tytułu dofinansowania przedsięwzięć na rzecz dialogu i porozumienia w stosunkach polsko-rosyjskich, zapotrzebowanie na różnego rodzaju usługi powinno wzrosnąć, a co za tym idzie, regulacja powinna przynieść pewne ożywienie rynku pracy, na którym działają beneficjenci dofinansowania.

5. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw

Wejście w życie projektowanej ustawy będzie miało pośredni wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

Skomasowanie środków z różnych źródeł powinno pobudzić działalność usługową w obszarze działalności beneficjentów dofinansowania przedsięwzięć na rzecz dialogu i porozumienia w stosunkach polsko-rosyjskich.

6. Wpływ na sytuację i rozwój regionalny

Wejście w życie projektowanej ustawy będzie miało pośredni wpływ na sytuację i rozwój regionalny.

Realizacja przez Centrum zadań określonych ustawą będzie przekładać się na wspieranie poszczególnych podmiotów będących beneficjentami dofinansowania przedsięwzięć na rzecz dialogu i porozumienia w stosunkach polsko-rosyjskich, przyczyniając się do wzrostu potencjału danego regionu.

7. Wskazanie źródeł finansowania

Działalność Centrum będzie finansowana z:

- 1) określonej corocznie w ustawie budżetowej dotacji podmiotowej;
- 2) przychodów z działalności gospodarczej;
- 3) środków finansowych pochodzenia zagranicznego;
- 4) przychodów ze sprzedaży albo z tytułu przekazania do odpłatnego używania rzeczowych składników majątkowych;
- 5) darowizn, spadków i zapisów;
- 6) odsetek od środków zgromadzonych na rachunkach bankowych Centrum, chyba że przepisy odrębne lub umowa, na podstawie której Centrum otrzymało środki, stanowią inaczej;
- 7) przychodów z innych tytułów.

8. Ocena zgodności z prawem Unii Europejskiej

Zakres regulacji projektowanej ustawy nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.